

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XXXIX. Lingua murmurans quàm ubique obvia sit, simulque supra
modum noxia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

valediceret, vocatus est morio, quem digito monstrans Nobilis: Domine Doctor, inquit, nunquid & ego hic exercitatum probè doctorem habeo? Ad quæ conviva ex tempore: Profectò, inquit, bene mones, huic ego simillimum domi meo alo, à tuâ familiâ natum: Vale Amicitiam & inter istos etiam hi morsus disfluerunt. Mordaci linguâ careat, qui amicos vel novos ambit, vel retinere cupit veteres.

§. III.

Greg. Tur.
lib. 3. histor.
Franc. c. 12.

Gregorius Turonensis Præsul memorat, quosdam è Theodorici regis exercitu milites, in sancti Juliani templum manus inferre aufes, pauperum reculas illuc velut in asylum collatas diripiisse; sed Nemesin à tergo hæsisse, sacrilegos in furorem versos, à se ipsis laceratos esse dentibus. Quis furor, o viri, quæ vos agitât infania? saltem à membris propriis dentes abstinete. Hoc inter Christianos magnis clamoribus urgendum: Quid o Christiani mutuis vos morsibus fatigatis? Quid o mordaces Memmii, non laceratos dentibus, sed aculeatis dictis laceratis animos? Ebone vos furor impellit, ut vestra etiam membra discerpere voluptati sit? An verò

Ephes. cap. 4.
v. 25.

ignoratis, Quoniam invicem membra sumus? unius certè corporis. Qui hominem sibi similem tam barbaro laniari invadit, hoc agit quod os famis impatiens facit, cum brachium in eodem corpore sibi proximum dilaniat, placandæ fami. Et nos, invicem membra sumus. Quisquis alium læsit, ipse sibi nocuit. Quoniam invicem membra sumus. Quid ergo dum alios petimus, nos ipsos ferimus? Quid pro verbis dentes jaculamur, neque tam dictis quam morsibus pugnamus. Subit memoriam miles Lusitanus, qui in Diensi obsidione, cum glans plumbea deesset, ipse subito consilio dentem sibi met excussit, eoque fistulam æneam oneravit, explosit, fauciat hostem. Neque piget elegans de hoc prælio Epigramma subungere:

Jacob. Biderman. lib. 3.
epigram. 80.

Arx ubi Memnonias arcebat Ibera phalangas
Alternòque frequens ibat ab hoste cruor:
Ferreæ confertum spargebat Iberus in Indum
Fulmina, glandifero fulmina parva tubo.
Nec casto tonuere mæsa; sed sparsa cadebant
Certius, ac Gerica torto sagitta manu.
Nam quot tela tubus, tot habebat funera campus;
Sæpe simul strages glans dabat una duas.
Leriferi demum defecit copia teli,
Questiisq; manum desituere globi.
Insultare magis tamen aceragus insitit Indus,
Nudaque contempto valla subire metu.
Non tulit exermis ludibria barbara miles;
Tela mihi desint, telum Ego, dixit, ero.
Extrahit inde oris genuinum è carcere densum,
Fartaque dentatis glandibus ara gravat,
Continuò clypeos & abena repagula rumpunt,
Et penitus lacerant ossa frustra sinus.
Que novus iratus manibus furor arma ministrat
Ore, sibi ut posset tela parare, parit;
Prælia nunc nostris profer Samsonia! Samson
Maxillâ; nostri prælia dente gerunt.

His nos armis quotidie præliamur, nam ut hosti gravius noceamus, ipsos etiam dentes spargimus, ubique rixæ, ubique dentatissima jaciuntur tela, voces ubique mordacissimæ sparguntur. Vide mihi hominem præfracti cerebri, turbidum, altercatorem, iracundum, quantum hic acrimonie in verbis habet! ut ricum jactat, ut morsus dividit! ut obvium quemque adversarium sibi statuit, & morsu premit! quisquis in hunc incurrit, hostis est, & mox dentes sentiet. Cave canes qui non latrare solum, sed & mordere solent. Cave feles, quæ tergo nitent, sed unguibus, & dentibus nocent.

Cum infans plorat, subinde nutricis consilium est, impingendum illi esse calicem mulsi, ut plorare desinat. Mordacem alterius linguam vix aliter placaveris: aut

enim silendum tibi est, aut quam mollissimè loquendum. Responsio mollis frangit iram, sermo durus suscitatur iram. Si ergo vis ut alter desinat mordere, tu ei mulsi calicem impinge; verborum dulcedine hominem delinam, aut sile, & abi. Mordacem linguam haud aliter effugis, & correxeris. Hæc ossa hos canes sopit.

CAPVT XXXIX.

Lingua MVRMVRANS quàm ubique obvia sit,
similque supra modum noxia.

Grave oris vitium est spumare, & eos quibuscum loquaris, velut pluviam minutatim rotante peripere, ut auditores tui non tantum te audiant, sed & sentiant loquentem, spatione inamœnissimâ rigati. Hoc oris vitio laborat, quisquis recta monentibus aut jubentibus obmurmurat. Talis fuit Evangelicus ille vitiorum, qui patrem familias hac oris spumâ inundans: Hi noster, mi unâ horâ fecerunt, inquit, & pares illos nobis fecisti, qui peritavimus pondus dici & astus. Nec ille solus patrem familias oblatravit; assecras etiam habuit æquæ fremebundos, ob illiberale, ut ipsis videbatur, diarium. Hos Matthæus describens: Et accipientes, inquit, murmurabant adversum patrem familias, arbitrat quod plus essent accepturi. Exodi spumatores, de quibus verè dixeris, qui plurimum murmurant, minimum laborant: Lingua tam prompti, manu plerumque tardi sunt.

Hanc infamem oris spumam nunc detergemus, explicaturi, quàm fœdum & grave, sed & quàm ultatum sit vitium Obmurmurare. Itaque lingua Murmurans nunc emendanda est.

§. I.

Fabularum parens Æsopus, prout ipsius est mos, hanc rexit narrationem: Hominiis pagani filius, cochleas, ædiculis suis etiamnum clausas laxavit, cumque stridorem ederent: o male bestiolæ, inquit, quæ tum maxime canitis, cum vestra vobis domus incenduntur! Hæc Christianæ virtutis indoles est, tunc demum lætum canere, cum omnia sunt turbatissima. Beatus Paulus variis ærumnis pressus: Repletus sum, inquit, consolatione, super abundo gaudio in omni tribulatione. Petinde si dicat: Nunc mihi est optimè: cum pessime habes, nunc canto exultans, cum vultum lacryme turbant. Hoc animo erant Christianorum primi, qui rebus omnibus ereptis, cum jam ducerentur jugulandi, cum jam flammæ cernerent suo capiti minitantes, eum tamen vultum præ se tulerunt, iis lætitiis incessebant laudantes gratias, ac si ad semestrem Allueri epulum irent. Hos idola sapissime mirati, quærebant mutuo: Quod genus hoc hominum? qui quod pejus tractantur, hoc animosius exultant; res hæc pane supra exemplum est. Perfecit scilicet patientiæ signum erat, & quod Mundum omnem res sibi suas habere jussissent, solo Deo contenti. Ubi patientiæ defectus est, non opus bonis exultet, domum incendere, ad mortem raptare; minores machinæ sternerent. Homo impatiens rebus levissimis in furorem agitur: explora, & hæc talem vel minimo digno lo trude, tres obolos aut quadratam ei subtrahæ, & querelis incessest calum terramque tonabit, mugiet, murmurabit, & fremet velut infans. Et hoc est Murmurare, quælas cum impatienciâ effundere. Mala radix, quid ab ei boni expectes? si quidem murmuratio aut è superbiâ, aut ex avaritiâ, aut ex invidiâ, aut ex magnâ nascitur impatienciâ. Elati supercilii Phariseus, qui Christum convivam habuit, & Magdalenam super convivio audientem admisit, ob elationem clam murmurans: Hic si esset prolephæra, inquit, sciret utique, quæ & qualis est mulier, quæ tantum eum. Judas Iscariotes nequissimus proditor, ob avari-

A nec loco se movent diebus septem integris, dum unius feminae murmur expiatur. Et quod amplius est, nulla vel charissimorum preces, nulla mitissimi Moysi deprecatio patrocinari hic valuit; Deus huic vitio inexorabilis fuit. Tam non levis noxa est Obmurmurare.

§. II.

Eadem hac divinae vindictae ratio in aliis luculenter cernitur. Core, Dathan, & Abiron ex Hebraea plebe principes cum aliis ducentis quinquaginta vocati a Moysi: Non venimus, ajunt, nunquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra qua lacte & melle manabat, ut occideres in deserto, nisi & dominatus fueris nostri? Revera induxisti nos in terram, quae fluit rivu lactis & mellis, & dedisti nobis possessiones agrorum & vinearum, an & oculos nostros vis erueri? non venimus. Hæc in Moysi audacius oblocuti, cum uxoris & liberis, cum omni familia & universis afflectis penas dederunt improbae libertatis. Nam terra quam indigni calcabant, horrendum repente contremuit, & undante superficie, non secus quam pelagus vento fluctuans, universum populum terruit: immani mox sonitu eliso, quæ seditiosi tendebant, delibescens solum subdidit, & eodem momento omnes ad unum absorbit, descenditque vivi in infernum operi humo, & perierant de medio multitudinis. Sublatis in hunc modum profanis, hiatus ille ita rursus clausus est, ut ne vestigium quidem ejus superesset. Hic finis murmurantis factionis, illustre argumentum divinae vindictae, quam Ambrosius tragicè descripsit his verbis: Immugiens terra in medio plebis scinditur, aperitur in profundum sinus, abripiuntur noxii, & ita ab omnibus mundi hujus ablegantur elementis, ut nec aërem haustu, nec calum visu, nec mare tactu, nec terram contaminarent sepulchra. Cellavit pœna, non tamen cessavit malitia. Dum hæc geruntur, novum insurgit murmur. Murmuravit autem omnis multitudo filiorum Israël sequenti die contra Moysen & Aaron. Fit quandoque ut eo ipso tempore, quo furum aliquis in furcam attollitur, interea fures alii inter confertos spectatores præsecent marsupia: ita Judæi dum murmurantes tribules horribili supplicio afficiuntur, ipsi contumacius murmurare incipiunt. Protinus supernæ vox ruit: Etiam nunc delebo eos. Illorum igitur pœna, inquit Origenes, emendatio sit nostra. Quæ de te graviter & accuratè Chrysostomus: Vides, inquit, quid eos erudiat, ne murmurent? Est enim servorum improborum & insensatorum murmurare. Melius fuerit nihil operari, quam cum murmuracione. Nam & quod factum est, perit. An non vides, quid & in adibus nostris ista perpetuo discimus: nempe, satius esset hæc non fieri, quam murmurando fieri. Et sæpe malum ministerio privari, quam murmurantem sustinere. Gravis enim, gravis, inquam, est murmurator, & vicinus blasphemie; alioqui cujus gratia tantum illi supplicii dederunt? Ingratitudo est res ista. Qui murmurat, ingratus est Deo. Qui autem Deo ingratus est, blasphemus quoque est. Sed hæc nobilissima Græci oratoris admonitio pleniusque parum obsequentes habet auditores. Illa Judæica labe Christianos etiam nimium quantum inficit. Pronissimum est cuique contra Magistratum, præfides, majores, contra quoscunque alios, contra Deum ipsum tacitis querelis murmurare. Ollæ vacuæ similissimi sonus, crepat hæc igni admota, quia vacua: ita nos patientia inanes, cum calamitatum flammis admoveamur, graves impatientiæ fragores edimus, crepamus, rumpimur. Hoc certe fateri cogimur, mentis ac frontis serenitatem obnubilari, cum adversa premunt; Deum quidem rogaturi accedimus, sed vultu dejecto ac tristi, jamque proximi ut murmuremus. Gregorius Nazianzenus suas calamitates ipse versu explicans, inter reos se statuit:

Sæpe, fatebor enim, in mentem mihi venit iniqua
Carpere voce Deum.

Hoc

tiam murmurans: Quare, inquit, hoc unguentum non venit recens denariis, & datum est egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, & loculos habens. Vinitores illi ob invidiam potissimum murmurabant, illud graviter questi: Hi novissimi una hora fecerunt, & pares nobis fecisti. Hebræi cum in vastissimâ eremo iter facerent, ob magnam laboris impatientiam murmurarunt; Nam ortum est murmur populi quasi dolentium pro labore contra Dominum. Hæc verè Judæica est cantilena: Judæos habent magistros qui murmurant, illi magistrum habuerunt Cainum, qui de fratre interrogatus, respondit, Nescio; nunquid clystos fratris mei sum ego? Judæos Deus tam amice ac humaniter tractare nunquam potuit, quin semper obmurmurarent. Clamores illorum assidue erant illi: Forsitan non erant sepulchra in Aegypto, ideo tulisti nos, ut moreremur in solitudine. Quid bibemus? Et murmuravit omnis congregatio filiorum Israël contra Moysen & Aaron, dixeruntque: utinam mortui essemus per manum Domini in terra Aegyp̄ti, quando sedebamus super ollas carnium, & comedebamus panem in saturitate: cur induxisti nos in desertum istud, ut occideretis omnem multitudinem famem? Vix sedato hoc populi fremitu, mox ortus est alius, nam confusis clamoribus vociferabantur: Quis dabit nobis ad vescendum carnes? Recordamur piscium quos comedebamus in Aegypto gratis, in mentem nobis veniant cucumeres, & popones, porrag, & cepe, & allia. Anima nostra arida est, nihil aliud respiciunt oculi nostri, nisi Man. Hæc illi perpetuis querelis urgebant: modò panem, modò aquam, in modò carnes deesse conquirebantur, nunquam non fremebundi contra Deum & obmurmurantes. Hinc Augustinus: De nullâ re magis, inquit, Deum offendisse populus ille Judæicus dicitur, quàm contra Deum murmurando. Neque verò Deus quidquam punit, atque infantiens vulgi murmura; noxas alias dissimulavit: sæpe murmur continuo, semperque castigavit. Siquidem ob hanc murmuracionis culpam è tanto numero (trigentes centena millia putantur fuisse) nemo omnium nisi Caleb & Josue, in uberes terras penetrarunt; his duobus solis exceptis, reliquos omnes eremus hausit, vastissimum sepulchrum omnium. Neque hæc culpa solo hoc supplicio stetit. Ob murmurata extremam castitatem devoravit ignis: ob murmura serpentes ignei obloquentes lacerarunt. En severam Dei justitiam! oblocutores, velut famosi latrones, candenti ferro, seu, ignitâ forcipe carpebantur. Nam colubri velut carnifices in reos immissi, ut linguis & morsibus eos lacerarent, qui linguis & murmuracionibus deliquissent. Sed nec charissimæ Moysi forori parum. Maria prophete maximi foror germana, & ipsa quoque vaticiniis ac miraculis clara, femina Deo charissima, quia tamen non nihil obstrepere ausa, gravi supplicio hanc linguæ procaciam luit. Sed quid hoc adeò mali? linguam Maria non immodicè solvissè audita est; fratrem duntaxat ob Aethiopsiam conjugem, perstringens, Num, inquit, per solum Moysen locutus est Dominus? sed dicti, ut videbatur, minime noxii pœnas audire. Principio quidem, ut scirent qui obmurmurare confuessent, quantum alios suo vitio commendarent, dum sibi plurimum nocent, Deus effusè Moysen dilaudans: At non talis, inquit, servus meus Moyses, qui in omni domo meâ fidelissimus est, ore enim ad os loquor ei. Mox Nemesis hæc in tergo murmurantis: Et ecce Maria apparuit, lepra candens quasi nix. Clamavit, Moyses ad Dominum dicens, Deus obsecro sana eam. Cui respondit Dominus: Si pater ejus fuisset in faciem illius, nonne debuerat saltem septem diebus rubore suffundi? separaretur septem diebus extra castra, & postea revocaretur. Exclusa est itaque Maria extra castra septem diebus: & populus non est motus de loco illo, donec revocata est Maria. En quam Deus in murmurantes rigidus est? Femina ceteroqui probatissima, ob murmuracionem elephantiasi punitur, è castris in super eiecitur, & ut toti populo delictum magis innotesceret, tot centena millia

Hoc inde oritur, quia quid nobis expediat, ut plurimum ignoramus: divitias paupertate, honorem ignominia, valetudinem morbo meliorem semper dicimus imperitissimè. Nam, uti Siracides monet: *Non est dicere, hoc nequius illo est.* Plurimos morbus profuit, quos perdidisset valetudo; innumeros evexit inopia ad cælum, quos opulentia ad Orcum misisset; quàm multos ignominia sapere docuit, quos honor dementire fecit. Quare, *Non est dicere quid est hoc, aut quid est istud: omnia enim in tempore suo quærentur.* Optimè dixit Gregorius: *Qui cum oraverit, non exauditur, aut, contra conditoris flagella murmurat, quasi cum Deo in iudicium intrat. Nam ille solus de flagello murmurat, qui cassum percussoris ignorat. At vero vir prudens, inquit Siracides, & disciplinatus non murmurat correptus.*

§. III.

Murmurationes adversus Deum sunt causæ necis, famis, aliterque supplicii.

Hic mihi veniam dabit, ô mortales, si quid liberalius dixerò. Tam crebræ, tam & quotidianæ sunt vestrae adversus Deum murmurationes, ut mirum sit non vos omnes necari fame, aliòve supplicii genere: quantum murmuratur contra cælum, & contra conversiones commutationesque tempestatum cæli? hem audax Japeti genus! in cæno volutamus, & altris legem dicere, cælòque dictata scribere non veremur. Inde est quòd modò nimios æstus, modò frigus nimum: jam intempestivas & nimis diuturnas pluvias, jam siccitatem nimiam queramus; nunc ventos Æoli famulos accusamus, nunc serenitati aut malaciæ indignamur, nunc terræ, nunc mari, cælo pæne semper irascimur: huic nimum hordei crevit, huic nimis parum; uterque murmurat: huic parcior videtur pluvia, illi plus æquo copiosior. Nec advertimus infantes stolidi, hæc murmura in Deum ire, qui cæli tempestatumque Dominus est. Quoties audias & senes & pueros hæc talia mullare. Tempestas fœda, execranda, pessima, cælum gravè nimis, insalubre, malignissimum. Præclare hîc Salviatius: *Sine murmure, inquit, & querelâ nos Deus esse præcepit. Quando autem hæc in humano genere non fuerunt? si æstus est, de ariditate causamus; si pluvia, de inundatione conquerimur; si infecundior annus est, accusamus sterilitatem; si fecundior, vitiatem. Adipsi abundantiam cupimus: eandem adepti accusamus: quid dici hæc re improbius, quid contumeliosius potest? Etiam de misericordiâ Dei querimus, quia tribuit quod rogamus.*

Considerate mihi obsecro, tres solum feminas, quarum una telam lineam lavat, & hæc quidem solem ac serenitatem votis omnibus poscit; altera plantat olera, hæc cælum pluvias rogat; tertia juniperino gummi parietes linit, hæc ventos invocat. Quid jam cælum faciat? huic solem, illi pluvias, huic ventos mittat? hoc certè postulatur: non sit? liberalissimè murmuratur. Et quòdnam hoc cæli regimen, quis Deus iste, qui ad omnium tam diversa vota tempestatem attemperet? stultissimi mortales, quid murmuratis non fieri, quæ fieri non possunt, non debent? Et quis mechanicus opifex est, quis cerdo, quis factior sui opificii exactè peritus, qui ferat sibi ab imperitissimis quibuscque suæ artis regulas dictari; & rex summus patiat sibi à servulis vilissimis Orbis gubernandi ordinem ac formam præscribi? quid hoc agitis infani homunciones, vos Deo modum suggerere, & obmurmurare si contra fiat? Nemo miretur variis Orbem claudibus exerceri, & jam terram non respondere, jam cælum exaeandescere, & in murmurantes, grandine, nimbis, nivibus, fulmine animadvertere, & sopitâ clade unâ, inferre alteram. Hoc Deus agit, quod pater, qui filium cecidit. Si obliuiscitur ille atque murmure: Quid, ait parens, nequissime puer, tu etiam patris tuo obmurmurare? tu plagas spernere? faxo hanc oris intemperiem in tergo sentias. Mox denuo puerum corripit, & tandem pulsat, dum murmu-

A rare desinat. Hic subinde mater conciliatricem se interponens: Ne levi, ait, mi vir, ætatis tirocinio peccare, imprudens puer est. Propterea, inquit pater, expellenda est plagis hæc imprudentia; dicat sapere, & castigatus non murmurare. Sic omnino Deus hos igne punit, murmurant: punit serpentibus, murmurant; punit ignitu terræ, murmurant. Bene est, jam novæ insontæ plagæ, jam brachium vi magnâ tollitur, puniuntur & gladio: & nos honoribus exuimur, murmuramus; formis evolvimur, murmuramus: morbis corripimur, murmuramus: curis & angoribus premimur, murmuramus adhuc. Deus tandem velut exacerbatus pater: Quid? vos conditori toties reclamare, toties obstrepe pacatissimo, sentiat hanc linguæ proterviam: Vos in manu meâ, levis pila, ut fragile virtutum resistitis? humi allidam & conteram: omne mihi jus in vos est, vitæ necisque, & ego vos feram obstreperentes? nunquam hæc tuli, nunquam feram, nec quidem in amicissimis.

B En ô mortales vestri murmuris infaniam: obloqui Deo furiosum nimis est: *Quis resistit ei & pacem habuit?* Omne vitæ nostræ momentum Deo transscriptum est. Eleganter dixit Bernardus: *Iussit sibi vendicare meam vitam, qui pro meâ posuit suam.* Quisquis igitur divinæ voluntati suam vult integrè conformare, cumpnimis omne murmur caveat, dicatque in rebus omnibus, Ita Pater, Ita Pater, Ita mi Pater; æquum est, bonum est, quicquid fecisti & iussisti, quicquid facis & jubes.

§. IV.

Nequè Deo solum non obmurmurandum, sed nec magistratui, nec hominum ulli. Errat magistratus, hallucinatur dominus? iudicem suum non evadent. *Non est discipulus super magistrum; Non est servus major domino suo.* Sed neque ulla murmuratio magistratum, aut dominum emendabit, si errent. Saul Hebræus rex, quod facti Regum memorant, à suo milite secessit in specum, purgandæ alvo. Hic David & ipse cum suo milite delitescens, clam adrepsit, & regiæ chlamydis partem præcidit. Nec ultra manui licere voluit. Hoc Gregorius exponens: *Quid per Saul, inquit, nisi mali dominus, quid per David, nisi subditi intelliguntur? David est potius occidendi, voluisset tamen nec vel tantum quidem tetigisse, quia boni subditi non solum non ferrum, sed nec linguam quidem in dominos stringunt obmurmurando. Quòd si exteriora quædam reprehendunt, oram paludamenti præsciunt; sed quemadmodum David cor suum percussit, eò quòd chlamydis limbis abscessisset, ita & illi redeunt ad se atque castigant se, ob murmuram etiam murmurationem, & Davidem voce præcurrentem sequuntur, dicuntque: Propitius sit mihi Dominus ne faciam hanc rem, & domino meo Christo Domini. Addit Gregorius: Qui contra propositam sibi potestatem murmurat, liquet quòd illum redarguit, qui eandem potestatem homini dedit. Ita profus Moses & Aaron ratioinati: Nos enim quid sumus, inquam, hæc nec contra nos est murmur vestrum, sed contra Dominum. Deus ipse haud aliter questus est: *Vsq̃ue quo detrahet mihi populus iste? Vsq̃ue quo multitudo hæc pessima murmurat contra me?* Idcirco altissimum vociferatur, & monet æterna sapientia: *Custodite vos à murmuratione que nihil prodest.* Sed & tam effrenes sunt atque indomiti affectus nostri, tam impatiens legis est lingua nostra, ut sæpe non ignari faciendæ jacturæ, nihilominus in perniciem nostram explicaturus Siracides: *Præcordia fatui, ait, quasi rota carri & quasi axis versatilis cogitatur illius.* Rota non inuncta stillet; os malè institutum facillimè murmurat. Ajunt nemini pileum posse imponi ab alio, ut exactè quadret capiti, hinc eum alter plerumque alter reponit; plurimos quidquid feceris, importunè feceris, & incommode carpunt, emendant, aliter faciunt, & hoc quidem ajunt, meliùs debuisset fieri, hoc ita faciendum est. O mures alpinos, qui furta sua in montes convolvunt! ita vos plerumque*

plerumque in latebris musticatis, uti mures. Et hæc murmuratio, jam Deum, jam magistratum, jam æquales, jam etiam res inanimas petunt, uti canis lapidem in se missum invadit morsu, quid hic demum luci est? dentes perdere, & quod cupias non obtinere. Beati Francisci Affinitatis socius Egidius, cuidam obmurmuranti, quod libi pena delicta gravius injungeretur, opportunitate in os occurrentis: Quando plus murmurat, inquit, tanto amplius te oneras: & quando humiliter sanctæ obedientiæ jugo caput submisseris, tanto tibi levius futurum erit onus.

§. V.

Mellissus Doctor Bernardus, sed hic profecto non mella stillans: Grave peccatum, inquit, est murmuratio, Regnum celorum nullus qui murmurat accipit: nullus qui illud accipit, murmurare potest. Virtutes perdimus, si pro cibo vel potu murmuramus. Igitur necessarium est valde nobis consilium Pauli Apostoli, dicentis: Neque murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, in deserto videlicet, & perierunt ab exterminatore. Lingua ergo nostras à murmuratione custodiamus, ne (quod absit) sicut illi perierunt in hoc seculo, nos pereamus in futuro. Non ergo murmuremus, ne forte sicut illi perierunt in hac vita, nos pereamus in futuro. Caveamus ab omni murmuratione, ne forte quod illi passi sunt in corporibus, nos patiamur in animabus. Iterum Apostolus consulendo nobis loquitur dicens: Neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentaverunt & à serpentibus perierunt. Christum tentat, qui pro cibo, vel potu, vel vestimento murmurat, sicut scriptum est de eodem populo: Tentaverunt Deum in cordibus suis, ut pererent eas animas suas. Et murmuraverunt in tabernaculis suis, & non exaudierunt vocem Domini. Omnis qui murmurat, venenum diaboli habet in lingua. Cavendum est ergo nobis à murmuratione, ne mortifero & diabolico veneno pereamus.

Hanc ob causam toties tamque variè hortatus nos Paulus: Omnia, inquit, facite sine murmurationibus, & hesitationibus, ut sitis sine querela, & simplices filii Dei. Quam sollicitè divinus hic Ecclesiastes monet, ne cum Christiano nomine censeamur, Judæi simus, & pereamus ab exterminatore: illo nimirum exterminatore, inquit Bernardus, qui posuit est in hoc ipsum, ut à terminis beate illius civitatis arceat murmurantes. Custodiamus nos ergo à murmuratione quæ nihil prodest. Quisquis, vult esse cælitum amicus, ne velit esse frater Icariorum Judæ proditoris, quem certe obmurmuratio in præceptis egit: nam postquam ausus est esse murmurator, nil verius esse proditor. Optimè dixit beatus Antiochus: Murmurator est instar turbidissimi amnis, qui verò non murmurat, illimis est rivulus. Hoc agamus, ô Religiosi, ô Christiani, jubeat, velit supra nos Deus, quidquid sanctissimæ illius Voluntati placuerit, nos id omne sine murmure toleremus; imperet magistratus, mandent domini, vellicent æquales, non murmurando longè levius, quidquid erit oneris perfectur. In plurimis triumphare poterit, quisquis poterit nunquam murmurare.

N

CAPVT XL.

Quid monstri sit lingua NUGIGERULA, & quàm ea Mendacio affinis.

Facundissimus Græciæ Orator Demosthenes, cum ad populum Atheniensem verba faceret, observaretque nonnullorum aures languere, & oculos in somnum faciscere, ingeniosè vela vertens: Audite, inquit, viri Athenienses rem novam, & antehac inauditam: Duo quidam Megaribant æstivante cælo, nec ulla se arbores

A offerebant quæ foliis æstum temperarent. Alter asino veniens hoc unum subsidii reperit, infra asinum se abicere captandæ umbræ. At comes qui jumentum equiti elocaverat, hoc omni modo prohibere velle, & elocatum asinum dicere, non umbram asini. Vix hæc Demosthenes cæperat, cum omnes arrectis auribus altare, neminis oculi conquiniscere, avidissimè omnes rei eventum expectare: at Græcus Orator auditores increpare, fabularum famem objicere, nugarum suam perstringere, vigilantiam ad sergia postulare, denique ad causæ momentum attentos reddere. Notum humanæ gentis vitium est, rumores & nugas avidissimè consuetari. Huic vitio bellissimè subservit lingua, quam suo nomine *Nugigerulam* vocamus, cujus hoc munus est, nugas dicere, rumores spargere, facetias & jocos serere, sergia vix unquam libare, omnium aures fabulis mulcere, nova priscis, falsa veris miscere, absurda quæque pro novis, infecta & nunquam somniata pro factis vendere. Hoc *Nugigerule* officium est, amplum illud; sed census exigui, & dispendii sæpe maximi, de quo nunc plura.

§. I.

Vetus est Germanis verbum; Hominum stultorum manus in omni pariete monumentum relinquunt stultitiæ: talis est lingua *Nugigerula*, omnium aures rumoribus & fabulis implet, veris an falsis hoc ipsi non est cura. Vix tenuis alicubi latebris emergit rumusculus, mox adest *Nugigerula*, & partum hunc velut Levana tollit, eumque jubet protinus grandescere, atque ut formosior sit, lacinias ei amplissimas induit. Ita obvio cuique rumores ut recentem ac musteam, imò ut veram narrationem obtrudit, & plerumque vix quidquam veri habet: ita falsitas brevissimo tempore propagatur per Orbem. Quisquis rumorem audit, addit aliquid & affingit auditis, quidquid aut credulitas aut decorum suaserit. Hinc narrationes nascuntur monstruosissimæ, quæ demum omnem veri similitudinem exuunt. A quo uno *Nugigerula* commendanda est, quod ea narrat sapissime quæ non multo egeant examine; primo aspectu liquet, quàm excedant fidem narrata. Sicuti Montanus venter & gulo voracissimus primo morsu noverat, & quo litore mitterentur ostrea. Facetè Juvenalis:

— Circei nata forent, an

Lucinum ad sacrum Rutupinove edita fundo

Ostrea, callebat primo deprendere morsu.

Sat. 4. vers. 140.

Ita prorsus narratiuncula quædam, quas honesto nomine *NOVA* vocamus, vix audiuntur, & fidem amittunt. Nam uti machinamenta olim lignea eo artificio compingebantur, ut cum in triumphorum pompâ ducerentur, subito crescerent, & sese in altum efferrent, Poëtæ docent:

Et crescunt media pægmata celsa via:

Vel qui more avium sese jaculantur in auras,

Corpora que adificiant celeri crescentia nexu:

Martial. lib. 12. epigr. 2.

Sic rumores ubi spargi cæperint, subito crescere solent, & in eam extendi magnitudinem quæ credi non possit. Cautelâ hinc opus maximâ, ne dum *NOVA* narramus, veterem perdamus fidem, & mendaces habeamur. Qui tantum audita refert, sapissime fallit, falsus ipse prior. Thales à quodam interrogatus, quantum à vero falsum abesset? Quantum, inquit, oculi distant ab auribus. Maximus sensit autem eos plerumque mentiri, qui audita solum, non visa referunt.

Si omne quod è fodinis erunt metallici, argentum esset vel aurum, jam pridem Orbis hic noster deaurari potuisset; sed dum metallum, quod effossum est ab admistis sordibus, terrâ, saxi, arenâ secernatur, ad lamellam exiguum redigitur: ita se habet rerum novarum citatio; si demantur ficta, falsa, malè percepta, per conjecturas addita, heu quàm modicum puræ puræ veritatis remanet plerumque dimidiam partem confectum est, quod